

"וחי אחיך עמך!"

היה זה ערב חג הפסח תשע"ב. אברך מבני ברק ומשפחתו הוזמנו להתארח בליל הסדר בשכונת "תל ציון". אותו אברך יקר מקפיד לצאת מהעיר בצהריים, זמן רב לפני כניסת שבת וחג.

הגיעה השעה בה הם תכננו לצאת ועדיין המזוודות לא היו מוכנות. הוא ירד לחצר ביתו ונשא תפילה לה': 'אנא הקב"ה עזור לנו, אינני רוצה לריב עם אשתי, אני לא רוצה לכעוס'.

עלה חזרה לביתו והנה הטלפון מצלצל ומצידו השני של הקו המארח שלהם, ובפיו בקשה: 'גש נא לרחוב הרב שך, יש לי שם ארגז בשר, אשלם לך את המזונות...! אותו אברך חשב שהוא מתעלף, 'מה יהיה, ערב חג להשיג מזונות, מתי נצא, איך נגיע?!'.

אולם חסד קודם לכל. הוא יצא בזריזות לרחוב, המזונות הראשונה הייתה ריקה, הוא הניף את ידו בשמחה אך היא חלפה על פניו כאילו הוא שקוף... המזונות השניה עזרה.

כשהחלו הפקקים, החל לתנות לנהג את דאגתו 'מה יהיה, אנחנו צריכים להגיע לחג לירושלים'. 'אל דאגה' אמר הנהג 'אני מירושלים, עכשיו הבאתי ספיישל לבני ברק, אקח אתכם, נעשה מחיר הוגן'. 'כן', אמר האברך 'אבל מירושלים אנו עוד צריכים להגיע לתל ציון'. הנהג חיך חיוך גדול ואמר 'אני גר שם'.

לקחו את ארגז הבשר, הנהג המתין שעה קלה עד שהם סיימו לארוז ויחד נסעו.

(נר לשולחן שבת" יש"כ להרה"ג א"ד)

הגביר משה אלטיני היה מפורסם בעיר סלונקי בנדיבותו ועשירותו. בוקר אחד הגיע לארמונו יהודי זקן, אותה שעה עמד הגביר אלטיני על סף ביתו ומזוודתו ארוזה, כשהוא עומד להפליג באוניה לעיר מרסיי, לנסיעת עסקים דחופה.

אלטיני שהבין שהזקן בא בבקשת עזרה, רמז למשרתיו להעניק לו שתי מטבעות, אולם היהודי פרץ בבכי וביקש שהגביר יתעכב דקה, ויקרא את המכתב שבידו בטרם יחליט לתת נדבתו.

הגביר שהיה בעל לב רחום פתח בחפזון את המעטפה, בה נכתב שלאיש יש בת העומדת להנשא, והרב הכותב מבקש לתת לו הלוואה נדיבה. אלטיני נתן לו את הכסף, ומיהר במרכבתו להגיע לנמל. אך שם התברר לו שאיחר את האוניה. הוא חזר כועס ומאוכזב לביתו, וגער בעובדיו נמרצות על שהניחו ליהודי לעכבו...

למחרת הלך למשרדו, והנה על שולחן המזכירות מונח לו מברק שנשלח מצרפת, בו שואלים בזהירות האם הגביר אלטיני הפליג כפי התכנון המקורי למרסיי, כי האוניה בה היה אמור להפליג עלתה בחצות הלילה על שרטון, וכל נוסעיה טבעו...

לתדהמתו ולשמחתו לא היה גבול. הוא ציוה על עובדיו לחפש את הזקן ולהביאו לפניו!

העובדים יצאו בהולים למוצאו, אך היהודי שדבר החיפושים אחריו הגיעו לאוזניו, נמלט מביתו בבהלה, הוא היה בטוח שמשרתיו הגביר מתכוונים לעשות בו שפטים... לבסוף, לאחר הסברים הצליחו להוציא מאשתו כי הוא ברח לבית הקברות.

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו!" (כ"ה ל"ה)

הגאון רבי דב סוקולובסקי ואשתו טיפלו ביהודי אמריקאי גלמוד, מהטיפוסים של ירושלים בשם פנחס. הכניסו אותו לדירתם. מאחר שרבי דב התגורר בדירה בדמי מפתח, בעל הבית לא הסכים שפנחס יגור בדירה. כיון שכך הותיר רבי דב את סוכתו שבחצר עומדת כל השנה ובה גר אותו פנחס.

סיפר אחיינו, הג"ר מאיר שמחה סוקולובסקי: היה נגר זקן שמדי שנה היה בונה לרבי דב את הסוכה ומפרק אותה. באותה שנה לפני סוכות בא רבי דב לנגריה ואמר לו 'אתה לא צריך להפסיד מזה שהסוכה עומדת' ונתן לו את סכום הכסף שהיה משלם בשנים עברו עבור עבודתו...

(נר לשולחן שבת")

ברבלין נוסד מפעל יחיד במינו בשם "פאה" – בני הקהילה היו אוספים גרוטאות וכלים משומשים למפעל, בו העסיקו אומנים ובעלי מלאכה שומרי שבת בתקון אותם חפצים והיו מוכרים אותם. הפעולה הברוכה והמסועפת הזו נתאפשרה הודות לפעילותו של הגאון רבי חיים ביברפלד.

(מנוחה נכונה")

הזקן עמד ואמר תהילים על קברי צדיקים להצלתו... כשהבחין במשרתיו הגביר המתקרבים לעברו, החל לרוץ ולנסות להתחבא בין המצבות...

אנשים שהיו נוכחים אף הם בבית הקברות ניסו להתערב ולהציל את האיש מיד "רודפיו"... אך כשהמשרתים הסבירו להם את מטרת בואם, עזבו אותם. המשרתים נטלו את הזקן והעלוהו למרכבה שמיהרה לארמונו של הגביר. בארמונו, אלטיני חיבקו, הודה לו, והעניק לו מתנות ותשורות רבות.

היהודי הזקן שנפעם ונגרש מאד ממחווותו של הגביר אלטיני מצא בקושי מילים כדי לענות ואמר: "לא אני הוא שהצלתך אלא זכות הצדקה, שנאמר צדקה תציל ממוות!" ("זכרון שלוניקי")

המדרגה העליונה בנתינת צדקה: להחזיק ביד ישראל שלא ימוט ויעני. ובצדקה זו נוספה עליו מצות עשה של 'והחזקת בו'. מצוה זו היא גם אם נותן לעשיר, כיון שבלא הסיוע יתמוטט. וצריך לתת בדרך כבוד, כמו מתנה, הלוואה, שותפות או מציאת עבודה. וצריך שתהיה כוונתו לטובת המקבל. וראוי להעלים ממנו שהוא נותן לו כסף צדקה.

(טוש"ע י"ד רמ"ט ו', רמב"ם מתנו"ע י' ועיין בזה בספר "שערי צדק")

את שבתותי תשמרו...

אחד הדברים שהיה הגאון ר' משה ברוך לויין עושה למען שמירת השבת: ביום שישי היה הולך עם ידידו הגר"ר יעקב תפלינסקי, והיו מביאים ספרים עבי כרס ומניחים אותם בשדה של "בית היתומים - דיסקין" ביציאה מירושלים.

בשבת הלכו לאותו שדה. כדי לזכור את מספרי הרישוי של המכונות והמשאיות שהיו יוצאים מהעיר היו מניחים סימניות בעמודי הספרים. במשך השבוע היו מבררים מי בעליהם, מבקרים אצל אותם נהגים ומסבירים להם את קדושת השבת ואת האיסור לחללה. רבים קיבלו עליהם להמנע מנסיעה בשבת ולשמור שבת בזכותם.

(ה'ר ציון' לע"נ הצדקנית מרת באשא חזן ע"ה)

...ומקדשי תיראו

רבי משה ברוך לויין היה שומר שלא לשנות ממנהגי בית הכנסת בשכונת "בתי ברודיא". פעם בשמחת תורה, אחד המתפללים רצה לגרש את הילדות הקטנות שעמדו ונהנו לראות איך כולם רוקדים, שמחים ומקפצים לכבוד התורה.

רבי משה ברוך עצר בעדו, באומרו שכל אהבת התורה שיש לכלל ישראל נובעת ממה שהאמהות בעודן קטנות רואות כמה מכבדים את התורה, ואת האהבה הזו הן מנחילות לבניהם! (שם)

את שבתותי תשמרו...

פעם בליל שבת, כשחזר הר"ר חנוך שטרלינג מבית המדרש באנטוורפן יחד עם ילדיו, והנה נשמע צלצול הטלפון. ר' חנוך ציפה מאוד לטלפון הזה במשך כל היום, כי יום שישי היה התאריך האחרון שהוגבל לסיום עסקה חשובה.

המשרתת הגויה הרימה על דעת עצמה את השפופרת, ופנתה אל ר' חנוך ואמרה שזה האיש לו חיכה במשך כל היום, ואינו מבקש ממנו אלא שיענה בכך או לא.

באותה תקופה ר' חנוך הוציא בדוחק את פרנסתו ובדיבור אחד יכל להרויח סכום נכבד - משכורת של כמה שנים. הילדים הקטנים קראו: 'אבא תצעק מרחוק כן, או שהמשרתת תגיד כן'. אך ר' חנוך שתק. הגויה התנצלה שעקב השבת בעל הבית מנוע מלהתייחס לעסקה והניחה את השפופרת.

ר' חנוך שמח מאוד שעמד בנסיון והוסיף: "האמינו לי שלא הרגשתי נסיון ולא היססתי ולו לרגע. ידעתי מיד איך עלי לנהוג!" **קיים בו הקב"ה** 'שכרו הרבה מאד על פי פעלו', וביום שני נגמרה העסקה אף שעבר הזמן. ('ויתלה חנוך' - קונטרס מחייו של האי גברא 'קירא')

...ומקדשי תיראו

בבית המדרש 'אוסטן' באנטוורפן היה הנוהג שהזקנים ישבו ב'מזרח'. ובראש השנה היו המתפללים הותיקים עולים מזרחה על ידי שהתפנו המושבים של אותם שנפטרו במשך השנה.

הר"ר חנוך שטרלינג נשאר במקום קביעותו, באומרו שאינו זקוק לכבוד, כך מצא את עצמו ברבות הימים יושב בין צעירים ממנו בהרבה, עד כדי שיכל להיות אביהם...

הצעירים היו מדברים ביניהם ללא הרף, הדבר מאד הפריע לר' חנוך, שניגש ל'ראש המדברים', ולאחר שקיים בו 'הוכח תוכיח' ללא חת וכדרכו באופן ישיר... הציע לו מתנה שעון זהב, בתנאי שלא ידבר כלל בבית המדרש במשך שנה שלימה!

הלה ענה על אתר "מזל וברכה" כמנהג סוחרי היהלומים. לאחר שנה אכן נתן לו ר' חנוך בשמחה שעון זהב. (שם)

דנו האחרונים בענין כתיבת ספירת העומר, אם נחשבת לספירה. (בספר "ספירת העומר" פ"ה ה' הביא ד' עמודים צפופים בזה עיי"ש: רעק"א, חת"ס, כת"ס, ברכ"י, שע"ת) **מעשה ביהודי שלפני נסיעתו לחו"ל** ביקש ממרן ה"קהילות יעקב" מכתב המלצה.

רבינו כתב את המכתב אך לא מסרו... והסביר כי בימי ספירת העומר מנהג ישראל לכתוב בראש המכתב את מנין העומר - 'למטמונים', 'למבני', וכעת בין השמשות, ואם יכתוב את מספר היום, לדעת הסוברים דהוי ספירה לא יוכל לברך אחר כך. **מרן המתין עד צאת הכוכבים,** בירך וספר לפני תפילת ערבית, כתב את התאריך ומסר את המכתב. (מהגאון רבי שמואל טרוביץ י"כ להרה"ג י"ו)

למה נקרא ל"ג בעומר "הילולא"? לפי שהניח בן כמותו!

(דעת תורה" תצ"ג)

אמר רבי יוסף כל דאמר אין הלכה כרבי יהודה שסומא פטור ממצוות עבדנא יום טוב לרבנן בעבור שעשאוני מחוייב במצוות. מכאן סמך שעושים יום טוב לבר מצווה, שביום זה נתחייב במצוות וגדול המצווה ועושה. (קדושין לא. ב"ק פז. אהרונים)

הורה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך: קטן שנעשה בר מצוה בימי העומר יסתפר כשהוא עדיין קטן. אך אם לא יכל להסתפר קודם, מותר לו להסתפר, אבל לא הוריו. ואינו דומה לברית, שיש הסוברים שמותר להורים להסתפר, וכן אינו דומה לחתן, שדוחה אפילו אבלות של יום ראשון, ואפילו שכתב המג"א שמצוה לעשות סעודה ביום בר המצוה כיום שנכנס לחופה.

ומותר לשמוח ולעשות חגיגה וסעודה, אף שזה לא באותו היום שנעשה לגדול, אך יש להימנע מריקודים ותזמורת. (הקטן והלכותיי)

סיפר הרה"ח מנחם אליעזר מוזס סיפור נפלא ממידותיו הקדושות של ה"אמרי חיים" בקשר לרבי שמעון בר יוחאי:

בערב ראש חודש אלול תש"ל הגענו למירון. קהל גדול היה שם. בצאת הרבי מן הרכב ביקש שלא להכנס לציון, אלא לגשת למרפסת הכהנים מחוץ לציון.

לפליאתי אמר: "יהודים דבקים ברבי שמעון, אך כאשר אני מגיע קורעים אותם משם... זכורני, כאשר הייתי בציון הקדוש בשנת תרצ"ה היו שם דחיפות, ואשה צעקה מאחור: 'רבי, רבי שמעון הוא גם שלי ולא רק שלכם'..."

שאלתי: 'אם כך מדוע בכל פעם הוא כן נכנס למקום הציון?' ענה רבינו: "כאשר אני בא עם הציבור שלי הם מכינים לי מקום ולא דוחפים אף אחד..." וכך ישב והתבונן במקום הציון והתייפח 'אה אה, יהודים דבקים בר' שמעון'."

ללמדנו, שעל אף גודל השתוקקותו לרבי שמעון, כשהגיע להתכבד בכבוד חברו קיים את מסכת דרך ארץ שלו. בחזרתו לצפת אמר שמטעם זה אין הוא נוסע למירון בל"ג בעומר, אין הוא מסוגל להצר את צעדיהם של העולים מירונה ומתפרקים על ציונו של רשב"י.

(המודיע" י"ד אייר תשס"ו)

הרכבת הטרנסביבית ליישיבת מיר - כביש עכו צפת לל"ג בעומר!

בשנת תרמ"ח יצא צו מהשולטן בקושטא לסלול דרך מעכו לצפת, שהעגלות יוכלו לנסוע בה בקלות. והטילו את האחריות של מילוי הפקודה הזו על המושל המקומי - הקאימקאם, ובאם ביום הקבוע לא תכנס עגלה לצפת אז דמו בראשו.

הנחיצות בפקודה הזו לא היתה מובנת לא לפקידי הממשלה ולא לאזרחי המדינה, אבל פקודה היא פקודה.

המושל מסר את פקודתו למשרד העבודה הציבורית. כדרכה הממשלה העותומנית לא חשבה שעליה להוציא מליוני לירות. אלא ניתן צו למוכתרי הכפרים להוציא את אנשי הכפרים, זקנים ונערים לעבודה. גם האוכל לא היה על חשבון הממשלה, אלא כל אחד כרך בסמרטוטו פיתות, בורגול וכמה בצלים.

נשלחו מהנדסים לסמן את המקומות לסלילת הכביש. מבין המוכתרים נבחרו התקיפים שבהם למפקחים. העבודה החלה, הכפריים עבדו, חפרו וישרו את הדרך, והמפקחים רדו בהם.

והנה הגיע היום שנקבע לקבלת פני העגלה בצפת. היה זה בשלהי ניסן תרמ"ט. דא עקא, היה חסר עדיין קטע שלא הספיקו ליישרו כראוי, ממרגלות ההר עד לכניסה לצפת.

המושל שרצה להציל את עורו ואת כבודו של צבא, ובמקום שהפרדות יסחבו את העגלה אנשי הצבא נשאוה על כתפיהם עד השער, ושמה רתמו לה שתי פרדות...

המושל, הפמליה הממשלתית ונכבדי העיר היהודים והערבים התייצבו על המרפסת כדי לקבל בכבוד את פני העגלה הראשונה הנכנסת העירה. אולם הפרדות שקעו בעפר, הנוהגים הצליפו בהם, אך לא עזר דבר, הפרדות נתקעו ולא הצליחו למשוך את העגלה... עד שאנשי הצבא הרימוה שוב וכך נכנסו לעיר...

לקול צעקת ההמון 'יחי השולטן', הפרדות החלו להשתולל עד שהפכו את העגלה על פיה... אך הנצחון היה לכבוד המושל על שמילא את פקודת השולטן.

כך יכלנו אנו היהודים לנסוע בעגלה לחגיגת ל"ג בעומר במירון! (סיפר הרב זונדל כהנא הצפתי - חוברת "המעין הקדוש" תש"ט גליון ה' יש"כ לידידי הרה"ר י"ג)